

Asia: D6L56D3-22

Kansallinen raportti - YK:n ihmisoikeusneuvoston yleismaailmallisen määräaikaistarkastelun (UPR) neljäs tarkastelukierros

Lausunnonantajan lausunto

1. Miten edellisen UPR-tarkastelun suositusten täytäntöönpano on onnistunut ja mitä täytäntöönpanotoimia olisi hyvä raportissa tuoda esille?

Lähtökohtaisesti Ensi- ja turvakotien liitto katsoo Suomen onnistuneen kansainvälisesti vertaillen varsin hyvin perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamisessa sekä suositusten täytäntöönpanossa. Ensi- ja turvakotien liitto haluaa omasta näkökulmastaan nostaa esiin huomioita kansallisen raportin seuraaviin kohtiin:

Kohta 38: Pidämme hyvänä, että kansallisessa lapsistrategiassa luodaan terveydenhuollon ammattilaisille valtakunnallinen hyvien käytäntöjen ohjeistus perheille, joille kerrotaan lapsen intersukupuolisuudesta.

Kohta 41: kuritusväkivallan käyttö on raportin mukaan vähentynyt viimeisten 20 vuoden aikana huomattavasti. Aivan viimeaikainen kehitys näyttää kuitenkin menneen huonompaan suuntaan Lastensuojelun keskusliiton v. 2021 tekemän selvityksen mukaan. Selvityksen mukaan suomalaisten tietoisuus kuritusväkivallan kieltämisestä on viime vuosina hieman heikentynyt ja asenteet vaikuttavat koventuneen. Itse ruumiillisen kurituksen kohteeksi joutuneet suhtautuvat kuritusväkivaltaan hyväksyvämmiin ja myös itse käyttävät sitä. Tarvitsemme enemmän keskustelua kuritusväkivallasta ja sen seurauksista sekä lapsen hyvinvointia vahvistavista kasvatustoimista. Kaikki väkivallan muodot ovat vahingollisia lapselle sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Eri ikäisillä lapsilla ilmenee erilaisia seurauksia henkisestä väkivallasta. Fyysisiä merkkejä ei välttämättä ole. Kaltoinkohtelu saattaa aiheuttaa lapselle kasvu- ja kehityshäiriöitä, sairauksia ja käyttäytymisen muutoksia sekä vaikuttaa myös aivojen kehitykseen ja toimintaan. Kansallisen lapsistrategian toimeenpanossa ja ohjauksessa on kiinnitettävä huomiota kuritusväkivallan mahdolliseen lisääntymiseen edelleen.

Kohdat 67, 69 ja 70: Turvakotien kasvanut rahoitus, turvakotien määrän ja perhepaikkojen lisääntyminen sekä pääsyn helpottaminen kaikille lähisuhdeväkivaltaa kokeneille on positiivista kehitystä. Turvakoti on kuitenkin vain lyhytaikainen kriisipaikka, panostusta tarvitaan myös avotyöhön, jossa mahdollisuus myös pitkäaikaisempaan tukeen. Vuosien kuluessa syntyneet ongelmat ja traumat eivät ratkea muutamassa viikossa. ETKL:n väkivaltatyön avopalveluissa on suuremmat asiakasmäärät kuin yhdistysten ylläpitämissä turvakodeissa. Väkivallan vähentämisen, ehkäisyn ja lasten turvallisten kasvuolosuhteiden varmistamiseksi myös järjestöjen tuottamien avopalvelujen rahoitus (mm. Stea) on jatkossakin turvattava. Positiivista on myös kohdan 70 mukaisesti se, että hallitus tunnustaa lähisuhdeväkivallan olevan ongelma, joka vaatii lisätyötä, seuranta ja jatkuvaa arviointia.

Kohta 68: Vuosittain noin 40 000 lapsen vanhemmat eroavat. Suurin osa vanhemmista pystyy ottamaan lapsen edun huomioon sovinnollisesti, mutta reilun 1500 lapsen vanhemmat alkavat riidellä lapsistaan niin, että kiistasta tulee revivä ja se pitkittyy. Ensi- ja turvakotien liitossa käynnissä Stean rahoittama kolmivuotinen Turvassa –hanke, jossa mm. Kehitetään käytäntöjä ja työmalleja vakaviin konfliktoituneisiin erotilanteisiin lapsen oikeuksien toteutumiseksi. Lisäksi luodaan lapsen ja vanhemman turvallisuuden varmistamiseen moniammatillinen väline vakavien riskien arviointiin sekä luodaan laaja ja vankka yhteistyöverkosto.

Kohdat 110-112: Koronapandemia on jo synnyttänyt merkittävää ja mahdollisesti vielä synnyttää lisää hoito- ja palveluvelkaa myös lapsille ja nuorille. Palvelujen oikea-aikaiseen saatavuuteen on kiinnitettävä huomiota, jotta ehkäistään vakavampien ja kalliimpien ongelmien syntyminen. Koronapandemia ja Ukrainan sota synnyttää lapsissa ja nuorissa ahdistusta, syrjäytymistä sekä yksinäisyyttä ja kasvavaa mielenterveys- ja sosiaalipalvelujen tarvetta.

2. Mitkä ovat sellaisia yleisempiä ihmisoikeuksiin liittyviä teemoja, joissa Suomi on onnistunut tai jotka kaipaavat lisähuomiota?

- Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että lapsivaikutuksia arvioitaisiin kaikessa lainsäädännön valmistelussa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, jotta pystytään varmistamaan lasten oikeuksien toteutuminen.

- Suomi on onnistunut Istanbulin sopimuksen toimeenpanossa ja lähisuhdeväkivallan vastaisessa työssä on edistytty. Sen sijaan väkivallan tekijöiden kanssa tehtävä työ vaatii selkeitä lisäpanostuksia väkivallan kierteiden katkaisemiseksi.

- Parlamentaarisesi valmistelu kansallinen lapsistrategia on tärkeä edistysaskel hallinnon alat ja hallituskautet ylittävän systemaattisen lasten oikeuksien ja aseman parantamiseen liittyvän työn kannalta. Sen toteuttamisen jatkumisen varmistaminen ja riittävä resurssointi seuraavilla hallituskausilla on tärkeää.

3. Vapaamuotoiset kommentitne (esimerkiksi raporttiluonnoksesta)

-

Siltaniemi Aki
Ensi- ja turvakotien liitto ry